

Izhaja vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopis naj se pošilja uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik konsorcijska lista Edinosti. — Tisk: tiskarna Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

# EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotik. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot.; oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerati oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As 20.

## MIROVNA KONFERENCA.

**Plenarna seja. — Japan zahteva enakopravnost vseh ras.**

PARIZ 28. Sklenili so, da je vsakemu članu Zveze prosto ne sprejeti pogodbenih popravke, toda da v tem slučaju mora odstopiti. Wilson je predlagal, naj se imenuje angleški vladni svetnik sir Erle Bramond za glavnega Zveznega tajnika. — Predlagali so, naj se preključijo Zveznemu odboru razum petih velisil tudi Belgija, Grška, Španija in Brazilija. Nato se je oglasil japonski delegat baron Makino in je protestiral proti temu, da se ni pri sestavitvi pogodbe vpoštevalo japonskega predloga o enakopravnosti ras. »Zahtevamo,« je rekel, »pravično in enakopravno postopanje. Ne zahtevamo idealne enakopravnosti, toda hočemo, da se pripozna vsaj princip; udeležitev tega principa prepuščamo vladam. Načrt za enakopravnost ras nima sicer za seboj enolagane odobranja, toda večina je vendarle zato. Držimo se še vedno naših predlogov in smo ogorčeni, ker ni komisija mogla sprejeti predloga, ki leži na srcu celemu japonskemu narodu.« — Belgijski minister za zunanje stvari Hymans je izrazil obžalovanje celega belgijskega naroda, da se ni določil Bruxelles za sedež Zveze narodov. Pripomnil je, da bodo morale nekatere izpostavljene države, kakor je Belgija, vedno skrbeti za svojo sigurnost brez ozira na Zvezo narodov, ki bo sicer tudi za njih zelo važna garancija.

**Nemški delegati v Parizu.**

PARIZ 28. Skupina drugih 60 nemških delegatov je prispela danes ob 9 zvečer v Vaucresson. Delegati so se podali takoj v avtomobilih v »Hotel de Reservoiss«. Ni bilo nikakih izgovorov. Jutri se pričakuje zadnja skupina nemške misije t. j. tehnični delegati.

**Nemški mirovni odbor v Weimarju.**

CURIH 28. Poročajo iz Frankfurta: »Frankfurter Zeitung« je dobila iz Berlina brzojav, da je mirovni odbor narodne skupščine sklenil obdržati svoje seje v Weimarju, da ostane v stiku z narodno skupščino in z vlado.

**Uradno dementiranje vesti, da bi Lloyd George in Clemenceau bili v zvezi z Wilsonom proti Italiji.**

PARIZ 28. Neka brzojavna agencija je priobčila vest, da se Clemenceau popolnoma strinja z Wilsonom, ko ta odklanja priznanje Reke Italiji. Druga vest izpopolnjuje prvo, ter pravi, da je tudi Lloyd George popolnoma sporazumen z omenjenima. Merodajni francoski sloji dementirajo te vesti.

RIM 28. Francoski poslanik priobčuje: Francosko poslanstvo je pooblašeno dementirati vest, ki pravi, da je Clemenceau poznal in odobril Wilsonovo poslanico, prej ko je bila priobčena.

**Amerikanska nota.**

PARIZ 28. »New York Herald« priobčuje naslednjo noto ameriškega tajnika za notranje zadeve, Lanea: »Reka ni bila v tajnem dogovoru, v skladu katerega je Italija vstopila v vojno, določena Italiji, temveč Hrvaški, ki je del Jugoslavije; predsednik želi torej, da se Reka dodeli Jugoslaviji. Reško vprašanje postaja na ta način vprašanje pravičnosti; Wilson in Clemenceau se strinjajo v tem, da bi bila krivica proti novi jadranski državi, če se dodati R-ka Italiji, ker je Reka edina luka na vzhodni jadranski obali, ki jo lahko uporablja Jugoslavija in bližnje države. Italijanske zahteve se oslanjajo na princip, da je reško prebivalstvo italijansko ter da mora vsled tega pripasti Italiji. Zadovoljiti tej zahtevi bi pomenilo delati krivico drugim narodom in odpirati rano, ki bi povzročala povode večnem razburjanju. Italija lahko živi z Benetkami in Trstom brez Reke, a republikanske vlade ob vzhodnem Jadranu bi ne imele nobene pomorske zveze z drugim svetom.

**Omejitev oboroževanja.**

Bourgeois je branil v imenu francoske delegacije francoska predloga, ki nista bila sprejeta in ki sta zahtevala omejitev oboroževanja in ustanovitve organizma, ki bi imel edino nalogo, da pripravi sredstva proti upornim državam. Bourgeois je poudarjal važnost, ki jo Francija »olaga v svoja predloga, ki naj bi ustvarila zadostno garancijo Zveze narodov. Francija se sicer popolnoma strinja z načrtom Zveze, toda potrebna sta dva pogoja, da se izogne vsaki bodoči vojni: Prvi pogoj je, da se resnično in stanovito omeji oboroževanje. Načrt določa, da lahko vsaka država sprejme, ali odkloni to omejitev, a ni predvideno, v kakšni meri naj se omejitev udeleži. Potreben je sta-

len organizem, ki bo že v naprej pripravil sredstva, s katerimi naj se kaznujejo uporne države. Ni strahu, da bi tak od Zveze narodov odvisev organizem zadržal vojaški duh in vseboval klice nove vojne. Mnoge zavezniške države, mnoge nevtralne države, ameriške in angleške skupine, so podpirale naše predloge. Ustvariti moramo Zvezo, je zaključil govornik, ki ne bo enkrat zgubila svoje veljave. Govorimo v imenu držav, katerih meje niso sigurne: v imenu Francije, ki je po Wilsonu meja civilnega sveta, v imenu vničanih dežela, v imenu Belgije in Srbije ter Italije, ki je tudi pretrpela velike skode, in končno v imenu milijona in sedemsto padlih Francozov.« — Minister Klotz je predlagal, naj se predložijo Zvezi narodov predlogi komisije za ustanovitev finančnega Zveznega odseka. — Borden, kanadski delegat, je predlagal svoj protinačrt, ki se mu je pridružil Vandervelde in ki je bil odobren. V tem protinačrtu se izraža potreba metod in principov za ureditev dela, metod in principov, ki bi jih morala vsa industrijska podjetja uporabiti, vsaj v mejah, ki jih dovoljujejo posebne okoliščine. Glavni princip je, da s delo ne sme smatrati za blago ali predmet izmenjave. Dinarji in uradniki imajo pravico udruževanja. Delavci imajo pravico na plačo, ki jim omogoči življenje vedno in na vsakem kraju. Načrt zahteva: naj se uvede osemurno dnevno in 48urno tedensko delo; naj se uvede najmanj 24urni tedenski počitek, po možnosti v nedeljo; naj se odpravi delo otrok; naj se omeji delo mladine, da se ji da možnost nadaljnje vzgoje in fizičnega razvoja; izenačje plačil za isto delo brez razlike na spol. Vsaka država mora zagotoviti pravično ekonomsko postopanje z vsakim delavcem, ki tam prebiva, ter organizirati nadzorovalno službo, vstevši tudi ženske. Razprava je odložena na drugo sejo.

**IZ FRANCIE.**

**Tihotapci z zlatom.**

PARIZ 28. V Nizzi so razkrili celo organizirano bando tihotapcev z zlatom. V enem mesecu so vtihtopili več kot en milijon zlata v Italijo. Tihotapci so postopali na razne načine. Nekateri so skrili denar v kovčge, ki so imeli 2 dna, drugi so ga spravili v majhne zavojke, ki niso stražar pale v oči. Večraj so aretirali Ivana Sobbat in Veitimglie, ki je imel v robcu 3990 zlatih frankov; Maksima Grandija iz Tolonea, ki je skrnil v čevlje za 14.640 frankov zlata in Emanuela Cambo, trgovca iz Nizze, ki je spravil v razne majhne zavojke 17.080 zlatih frankov. — V Italiji so ti tihotapci prodajali sto frankov za 250 lir.

**IZ EGIPTA.**

**Veliki spori v Egiptu.**

PARIZ 28. Pariška izdaja »Daily Mail« poroča, da se je položaj v Egiptu v splošnem zboljšal, toda v večjih središčih so še vedno neredi. V Cairu so se spili jetniki po jedah. Straže so sicer streljale, toda večina jetnikov je vendarle ušla. Veliko se jih je potopilo v Nilu. »Matin« piše, da je narodno gibanje po Egiptu dobilo premoč nad angleškimi četami. Začela se je pojavljati neke vrsti »črna reka«. Veliko vojakov so našli ubitih na straži. Nekatere strežnice po bolnišnicah so bile ugrabljene. Egipčani zahtevajo, naj se angleške čete nadomestijo z domačo policijo. Vse delo egipčanskih nacionalistov je baje izvrstno organizirano in gre po gotovem načrtu.

**IZ ITALIJE.**

**Socialistična stranka v Italiji in nje sedanje vedenje.**

MILAN 28. V članku pod naslovom »Odsojni a pozorni« napoveduje socialistični »Avanti«, kako bo vedenje socialistične stranke v sedanjem trenutku. »Kakor se ni — pripoveduje — udeleževal demonstracij, uprizarjenih tokom štirih let, tako se proletarijat ne udeležuje sedanjih manifestacij proti zavezniškim izdajalcem in proti novemu sovražniku Italije, prodancu hrvaškim interesom. Kakor večraj, kakor danes, tako jutri — estancemo sami na svojem mestu. Če bi bili med tistimi, ki živijo v konstitucionalnem kolobarju, in ki diplomatični in teritorialni politiki dajo pomembnost, ki je ni ne dajemo, bi mogli pokazati na neko skupno delegatov, ki jih sedaj sprovajajo v triumfu, a ki so se tokom štirih let puščali voditi za nos, ker niso znali prav ceniti odporne sile ne sovražnikov, ne zaveznikov. Ali, mi nimamo pravice do besede o tem, ko vidimo v velikih višjih krogih sedanje pariške konference navzkrižja, razloge različnih kapitalističnih sil, ki gredo tja preko skromnega jadranskega vprašanja in ki zajemajo vso krizo svetovne buržoazije. Tudi potem, ko bodo mala vsakdanja vprašanja pokopana, bo moral za nas buržoazijski mir bankrotirati, ker sedaj je čas mas in ne diplomatov. Mi se ne moremo boriti za drugo tezo v današnjem konfliktu v Parizu, in

to vsled enostavnega dejstva, ker odrekamo bloku vsako sposobnost za uresničenje pariških sklepov, in ker ne priznavamo, da bi zahteve različnih delegatov odgovarjale interesom narodov, o katerih govorijo, da jih oni zastopajo. Nadaljnja izvajanja je cenzura zaplenila.

**IZ NEMCIJE.**

**Socializacija tiska na Bavarskem.**

BERN 28. »Müncher Neueste Nachrichten«, list, ki izhaja pod kontrolo komunistične monarkovske vlade, priobčujejo naredbo osrednjega revolucionarnega sveta, po kateri se ves bavarski tisk stavi pod društveno nadzorstvo. Vsa uprava in direkcija je pod javnim varstvom in uradniški sveti bodo takoj začeli s kontrolo. Poročali bodo vladi, ki bo gledala, da se zakon spoštuje; vlada je določila najstrožje kazni: od zapore do smrtne kazni. Zanimivo je, kako se bodo socializirali listi. Mesta razpolagajo na primer z listi in zagotovijo žurnalistom dovoljno odškodnino, ali direkcijo ima upravni svet, v katerem se nahaja vladni delegat, 2 delegata delavskih svetov, 1 delegat stranke, kateri pripada list, 1 član utemeljitelj socialistične unije in 1 svobodni socialistični pisatelj. — Ravnatelj vsakega lista ima samo svetlen glas. Uredniki, ki nečeto ostanj pri listu po socializaciji, lahko gredo; do bili bodo odškodnino za 6 mesecev, a mesto jih bo lahko postavilo na mesta, kjer manjajo uradniki. Socializacija pomenja razlastitev brez odškodnine, toda lastniki listov, ki nimajo drugih dohodkov, ostanejo lahko pri svojem listu kot uredniki, ki bodo dobivali plačo po svoji službi. — Lastniki, ki ostanejo pri svojem listu, morajo opravljati svojo službo 6 mesecev po socializaciji, dokler se ne nadomestijo. Izdajalni, prodajalni prispevki in naročnine pride v last upravnega sveta. Buržoaziji bodo lahko izdajali liste, toda na lastne stroške. Prispevki pa, ki jih prinaša izdaja, pripadajo vladnim listom. Ustavili se bodo vsi nepotrebni listi. Sotrudniki se bodo plačevali po vrstah; članki se ne smejo sprejemati brezplačno. Ne plačajo se članki pisatelja, ki ima uradniško plačo. Po dokončani socializaciji tiska se bodo socializirali vsi korespondenčni in informacijski uradi, papirnice, livarnice, gledališča in kinematografi.

**Aretirani špartakovci.**

BERN 28. Iz Bremena javljajo, da zopet delujejo plinarne in elektrarne. Zahteve neodvisnih socialistov so odklonili. Listi zopet izhajajo. Aretirali so 52 špartakovcev, ki so osumljeni, da so sodelovali pri uboju ministra Neuringa. Prokurator je razpisal 10 tisoč mark nagrade za atistega, ki prijavi morilce.

**IZ OGRSKE.**

**Romunsko sporočilo o položaju na Ogrskem.**

BUKAREST 27. Neko oficijelno sporočilo v vojaškem obzoru z dne 20. zvečer pravi: Na vzhodni fronti Ukrajine ni nič novega. Na zapadni fronti Ogrske so naša četa kolone dosegla črto, ki gre preko Salmarija Kalamaja, Leika, Orade, Velikega Varadina, Salenke, Poresine, Panete, Mline in Radna. Vsi kraji na črto črli so v naših rokah. Zaleli smo nekaj stotin ujetnikov in vpletni številnega železniškega materiala in eno težko baterijo. Imeli smo izdatne izgube. Polkovnik Paulian je ostal mrtev, ko je stal na čelu brigade strelcev. Dva strelca in dva vojaka sta bila ubita. Razum tega je bil en častnik in dvanaest vojakov ranjenih.

**Uspehi komunistov.**

BAZEL 28. Iz Budimpešte poročajo: Romuni so minole sobote uprizarili močan napad proti Nerigahza. Naše obrambne čete pod osebnim vodstvom ljudskega komisarja Josipa Poganyija so se uprle z uspehom in so odbile napad. Naše čete so zalele veliko število ujetnikov in so si osvojile več mitraljez in en top.

**Nesreča v Pul.**

RAVENA 28. Blizu Porto Corsini je našla neka ladja minolovka čolna, ki so ga valovi metali semtertja. V čolnu sta bila dva neznanca človeka. Ugotovili so, da sta to Matevž Lakota in njegova žena Marija, ki sta se minulo nedeljo odpeljala iz Pule v Barbarigo, da bi svetkovala Veliko noč pri svoji hčeri. Na poti nazaj ju je zasačil vihar, ki je odnesel čoln daleč od obali. Nesrečen par je ostal na nesel čoln brez hrane in plače. Prepeljali so ju napol mrtva v ravensko mestno bolnišnico.

**30. april 1671.**

Danes, pred 248 leti okoli 10 ure zjutraj, je odsek v Dunajskem Novem mestu rabelj glavi hrvaškega bana Petra Zrinjskega in njegovega svaka Franja Krsto-Frankopana. Leta in leta je moral hoditi narod v tujo zemljo počaščati mesto, kjer sta spala večno spanje ve-

lika narodna mučenika. Niti stoletja po njiju smrti ni dovolilo avstrijsko tiranstvo, da bi se njiju ostanki smeli prenesti v domačo zemljo. Danes pa, ko je zasijala domovini svoboda, za katero sta se borila in za katero sta morala iti v smrt, danes se vračajo njiju kosti v domovino, kjer bosta odslej počivala v svobodni zemlji.

S pomočjo francoskih čet je dne 1. avg. 1664. avstrijski grof Montecuculi premagal Turke pri Sv. Gothardu. V sled to sijajne zmage so pričakovali Hrvači in Madjari, da se zdaj osvobodijo njih domovina turškega jarma. Ali kruto so se zmotili. Cesar Leopold I. je sklenil s Turki sramoten mir v Vašvaru, ki ni prinesel koristi na Ogrski, ne Hrvaški. Glavno je bilo, da je imel cesar mir pred Turki; za drugo se ni brigal; posebno mu je bilo malo ležeče na tem, da bi se opomogle nenemške dežele njegove države. Posledica je bila veliko nezadovoljstvo med ogrskimi in hrvaškimi velikaši, ki so sklenili odslej delati sami na svojo roko za svobodo domovine, in ako je treba, tudi proti lastnemu vladarju! Med hrvaškimi velikaši se je v prvi vrsti odlikoval Petar Zrinjski, junak boje slave, ki je iskreno ljubil svojo domovino — zemljo hrvaško, za katero je neumorno iskal pomočnike in zaveznike v boju zoper Turke. Družica mu je bila Ana Katarina, hči Vuka Frankopana, žena bogata in ponosna, krasna in razumna, resna in slaveželjna, verná tovarišica v vseh političnih odnosih in delih svojega moža. Petar je bil vsled svojega bogatstva prvi velikaš v Hrvaški; njemu so bila odprta pota na francoski in poljski dvor in tudi v Nemčijo je stal v prijateljskih odnosih. Njegovo ime je bilo zapisano v zlati knjigi med odličnimi in zaslužnimi možmi za beneško republiko.

Njegov najbližji zaveznik je bil mladi knez Franjo Krsto Frankopan, Katarinin brat, navdušen in nežen pesnik hrvaški, poln mržnje na Nemce, katerih gospodstvo na Hrvaškem je hotel zatreti.

Po Vašvarskem miru je cesar Leopold poslal v hrvaške in ogrske trdnjave nemške častnike in nemško soldatesko, ki je plenila zemljo in narod. Ker ta vojska ni dobivala nobene plače, je, lačna, opustošila zemljo hujše, nego so jo Turki.

Zrinjski se je hotel kot hrvaški ban pritoževati na Dunaj, ali tam so mu dajali samo lepe besede; ostalo pa je vse pri starem. Ko je naposled videl, da je zaman zaupal na pomoč Francoske, Poljske in Venecije se je odločil leta 1669., da pošlje kapitana Bukovačkega v Carigrad. Že nekaj časa je mislil povišati sebe in svoj rod do časti samostojnega hrvaškega kralja, svojega zeta kneza Rakoczyja pa za gospodarja Erdelja in vzhodne Ogrske. Sedaj je zaprosil to od sultana proti letnemu davku 12.000 cekinov.

Ban Zrinjski se je mogel za vsak slučaj povsem zanesti na bansko armado, ki je štela do 4000 ljudi. Njegov svak Frankopan mu je mogel dodati nekoliko stotin konjenikov.

Zanašal se je tudi na sosednje slovenske dežele, Stajersko in Kranjsko, kjer je bilo veliko nezadovoljstvo vsled izrednih davkov, ki jih je pobirala država od teh dežel. Na Stajerskem je imel prijatelja grofa Ivana Erazma Tattenbacha, bogatega predsednika stajerskih stanov. L. 1667. je obiskal Zrinjskega v Čakovcu in v razgovoru sta se potolažila drug drugemu, kako slaba je Leopoldova vlada. Zrinjski je pregovoril Tattenbacha, da stopi z njim v zvezo. Tattenbach mu je zaprisegel, da mu bo veran do poslednjega diha svojega življenja, ter da hoče pomagati k oživitvenju njegovih načrtov tudi s svojo krvjo in življenjem. Bil je tako bogat, da je lahko oborožil do 5000 mož.

Bukovački je dosegel v Carigradu, da je stavljal sultan te-le predloge: Močniti car turški imenuje bana za vladarja vseh onih kršćanskih dežel, ki jih bi v sledeči vojni osvojili. 2) Kadar izumre Zrinjskega rod, izbere si Hrvaška kralja svoje krvi, ki ga pa mora sultan potrditi. 3) Vero, svobodne šole, svobode in prava banove domovine bo čval car sedaj in v bodoče. 4) Od svojega kraljevstva in od drugih dežel, ki jih pridobi v tem boju, ne zahteva večega tributa od 12.000 cekinov. 5) Dokler bo še en mohamedanec, bo ta branil narod hrvaški proti vsaki sili. 6) Zrinjskemu ne treba pomagati carju v bojih v oddaljenih krajih.

Vsled hude zime pa Bukovački ni mogel iz Turške nazaj. Šele v začetku marca 1670. je prispel na Hrvaško. Dunajski dvor pa je že mesec poprej izvedel, kam in po kaj je šel Bukovački. Nemške vojske so začele prodirati v hrvaško zemljo; general Spankau pa je

skrbno obložil s knjigami, da bi ne padel dol. Aladjev ga je nemirno gledal. »Zadeva je dovolj preprosta... za las, pa bi me bili dobili... Z največjo težavo sem se jim izmuznil. Treba pa je to-le stvar shraniti na primernem mestu, in zato sem jo prinesel k vam... saj me razumete... in tole tudi...«

Naglo je segel v žep in prinesel še en zavoj, ter položil tudi tega na mizo.

»Jutri pridem po oboje...« In ko mu Aladjev ni odgovoril, je nadaljeval močiček mirno in nekoliko zaničljivo: »Vaša visokost se mi zdi nekoliko vznemirjena? In vendar mi lahko prav mirno storite to majhno uslugo. Posebno še, ker ste vi itak sedaj na varnem.«

Aladjev je vstal ter meril sobo s krepkimi koraki. Na obrazu se mu je videlo, kako nasprotujoči občutki vihrajo v njegovi notranjščini.

»Vi ste postal pravcati Tolstojanec in po prstih tavajoči idealist...« je zdrdral mož z obrazom, podobnim kanji, ki ni mogel niti trenutek obstati miren.

»Zastoj poskušate, da bi me ujezili,« je odgovoril Aladjev z glasom, ki je izražal očito pomilovanje. »Stvari vzamem v varstvo...«

navalil v Medjumurje. Ker je bil sam preslab in turške pomoči še ni bilo, je Zrinjski obupal in dne 13. aprila skupno s Frankopanom zapustil Čakovac ter odšel na Dunaj, da se pokori cesarju. Na Dunaj sta dospela dne 17. aprila. Takoj naslednjega dne pa so ju prijeli in odvedli v gostilno »Zum Schwan«, kjer sta bila pod nadzorstvom barona Ugarta in grofa Trauna.

General Spankau je prišel s svojo vojsko pred Čakovac, katerega mu je Katarina predala brez odpora. Nemški vojaki so oplenili ves grad, ugrabili konje in kočije, orožje in hišno oropavo, umetnine in dragocene knjige, da — celo priprosto kuhinjsko posodo. Banico in njeno hčer so zastržili in niso jima pustili »ni zdele, ni raznja«. Zrinjske in Frankopanske gradove v Hrvaški in Primorju so Nemci oplenili na doslej nečuten način.

Na dunajskem dvoru so bili že odločili, kako bodo postopali z Zrinjskim in Frankopanom. Ministri so zahtevali od cesarja: »Kakor je Ferdinand II. po belogorski bitki zatrl za vedno odpor češkega plemstva, tako naj sedaj Leopold napravi na Hrvaškem.«

Kot velikaša so smeli soditi Zrinjskega in Frankopana po ogrsko-hrvaškem pravu sam kralj in njemu enaki sodniki. Dunajska vlada pa ju je kratkoma postavila pred avstrijsko sodišče. Dokler niso v Hrvaški in Ogrski skoraj popolnoma zasedli dežele, so postopali milo z obema velikašema. Šele 27. avgusta so zaprli Zrinjskega in Frankopana v Dunajskem Novem mestu in sestavili 1671. takozvano »nepristransko« sodišče. Zrinjskemu so očitali, da je bil prvi početnik in glava vsega upora; Frankopan pa, da ni izdal svojega svaka cesarju in da je prevzel vodstvo upora. Zrinjski je zahteval, da ga kot velikaša sodijo po pravu in zakonu njegove domovine. Pozival se je na določbo ogrske zlate bule, ki daje vsakemu ogrskemu in hrvaškemu velikašu pravico do oboroženega spora v slučaju, da kralj ruši svobodo in pravo domovine.

Vsi kršćanski dvori razum Španskega, so prosili cesarja, da pomilosti oba Hrvata, a brezuspešno. Sodišče ju je obsodilo zaradi zločina razžaljenja Veličanstva in veleizdaje. Vsa dostojanstva in časti naj se jima odvzamejo, njiju imetje naj se zapleni, spomin nanju naj se izbriše iz sveta, njuni telesi naj se predado rablju, ki naj jima odseče desno roko in glavo!

Dne 30. aprila so zaprli v Dunajskem Novemestu vsa mestna vrata; vojska je stopila pod orožje. Proglasili so jima razsodbo in javili, da jima je cesar v svoji — veliki milosti zmanjšal kazen: roko jima ne odsekajo, samo — glavo!

Nekoliko mesecev pozneje so obglavili v Gradu tudi grofa Ivana Erazma Tattenbacha.

Katarino so odvedli z njeno najmlajšo hčerko Veroniko v samostan dominikank v Gradec. Hčerko so jej kmalu vzeli in jo poslali v samostan sv. Uršule v Celovec.

Katarina je zblaznela in umrla v Gradu dne 16. novembra 1673.

Sina Zrinjskega, Ivana Antona, so pozneje obtožili, da se je pridružil zaroti Tekelija in ga vrgli v ječo. Dvajset let so ga vlačili po raznih ječah, dokler ni umrl dne 11. novembra 1703. na graškem Schlossbergu.

Od vsega rodu je ostala še Jelena, najstarejša hči Petrova, ki je iskala zaveznikov proti cesarju Leopoldu in obsovaženim Nemcem ako jih ne bi dalo nebo, tedaj tudi v samem peklu, da masčuje propast svojega roda.

Zgodovina je izrekl svojo sodbo. Potomci onega Leopolda se morejo danes klatiti brez dežele po tujni in ravno današnji dan prepelejo v svobodno domovino kosti njegovih žrtev.

Izbrisati so hoteli spomin obeh mučenikov za narodno svobodo iz sveta. Ali, v vsej dobi suženstva je spomin na oba junaka ostal svet in dokler se bo govorilo na zemlji Zrinjskega in Frankopana jezik, bo opeval rod njuno slavo in veličino. Spomin na habsburškega morilca pa bo v narodu na veke — proklet!

**Delavec in 8-urno delo.**

(Dopis.)

Se je najti ljudi, ki ne morejo pojmiti sedanjega velikega časa, ki, hiti mimo in preko njih. Ne opažajo, kako jih vrtnice velikih dogodkov priteguje va-se, da jih skoraj poltine s površja v globino — pozabljajo, ker se niso pokazali zreli za sedanje dobo.

Povod teme dopisu mi je dal dogodek, ki sem mu prisostvovala nehot.

Bilo je ravno tiste dni, ko so se delavci borili

toda naravno samo do jutri... Saj morate vendar razumeti...

»Hočete jih shraniti?« je vprašal oni hlastno. »To je glavna stvar. Vse drugo lahko uredite sami; zato ni treba, da bi se prepirala.«

»Vendar! Treba je, da medsebojno enkrat uredimo!« je izjavil Aladjev s povdarkom in oči so mu bliskale.

»Kako to?« je vprašal oni s ponarejeno ravnodušnostjo in se je dolgočasno obrnil od njega.

»Ze vsled tega, ker sva bila toliko let prijatelja, in sedaj...«

»Pustite to, prosim... saj se ne izplača, da bi omenjali take malenkostne stvari.«

Aladjev je postal od jeze rdeč in je težko dihal.

»Za vas je to morda malenkostno, da si to težko verujem,« je ježno vzkljnil. »Za mene pa ni, zato morava govoriti o tej stvari temeljito in jo dokončati.«

»Jaz te potrebe ne izpredim,« je trdil mali mož navidezno naivno in njegove ostre oči so se bliskale izza okroglih očali; »toda, če ravno hočete...«

Pa, to hočem! (Dalje.)

**PODLISTEK**

**Nikolaj Sevirjov.**

Ruski spisal M. Arčbašev. — Poslovenil M. A. —

»Nekoč je izginila zapeljivca starejša komtese... in mene so sumničili, da sem jo ukradla. Grof se je razjezil, vsi so taki nagli in silni; tri zausnice mi je prislil in dva zoba mi je izbil... Katera druga bi bila letela k sodniku, jaz pa sem bila tiho, in veste, Sergej Ivanovič, kje je bila zapeljivca? Visokorodni brat, grof Nikolaj Ignatjevič, si jo je prisvojil... Velik lump in kvartopirec je bil in zato je vzel zapeljivco. Ko se je to izkazalo, mi je sam grof dal sto rubljev.«

Starka je samo ob spominu takorekto plavala v blaženstvu in zmagovalni usmeh ji je legel na razoran obraz, med tem pa je nadaljevala:

»Če bi ne bila takrat potrpehla, bi mi gospod grof ne bil dal ničesar... Prič nisem imela, samo Ivan Fedorovič je bil; ta je bil takrat grofov lakaj, seveda bi kot tak ne mogel pričati proti njemu...«

»Čemu bi ne bil mogel pričati proti njemu?« je vprašal Aladjev. Vidno je bil ozlovoljen.

»Oprostite, kako bi bilo to vendar močje?«

»Saj ste pravili, da je bil vaš ženin?«

»No in kaj potem?« Starka je bila pošteno začudena. »Moj ženin je bil seveda; toda kako bi bil mogel izp



za 8-urno delo in zboljanje plačil. Kaj bodo delali potem, ako res dosežejo 8-urno delo? — Je rekel neki meščan drugemu.

Zapravljali bodo in posedali po krčmah, kjer bodo zapravljali denar in trčili časi — se je odrezal drugi. Pomislil — je nadaljeval — da bo delo nehalo do ob 3 ali 4 popoldne! Kaj naj bo počenjal delavec z ostalim časom? Ubijal ga bo s pohajkovanjem in poplavljanjem.

Skušala sem, da bi jima dokazala, da se motita, da krivo sodita in da nimata prav. Zastonj! Ni mi uspelo. Videla sem, da se ljudji, ki sodijo, da je delavec rojen le za to, da se ubija z delom svojih rok od zore do mraka. Sploh naj se muči le z — rokami! Kakor da delavec nima tudi duševnih potreb: kulturne povzdige, naobrazbe, moralčne pobude! Dela naj in glava in srce naj mu ostajata le — prazna! Ali pa naj bo v njej kaos misli in naziranj, ki naj se podede druga za drugo, brez jasnosti in vezi. Duša delavca naj se zija pod težo telesnega trpljenja, naj hira in umira v izmučenem telesu.

Da, tako bi hoteli nekateri srečni izvolenci, da bi laglje izkoriščali tisto bitje, ki je — po njihovem — prišlo na svet le to, da služi njih svetli — sebičnosti. Sacro egoismo!

O da, lepo je bilo na svetu za te izvolence svoje sebičnosti, ko so trije deli človeške družbe služili njihovu gospodstvu, in so se morali, vkovani v spone odvisnosti, težko boriti za svoje obstoj, za svoje golo življenje. Zatajevali so morali vsa svoja duševna čustva za borni kruhek sebi in svojem.

Sedaj pa, ko je tudi delavskim masam jelo svitati na obzorju človečanstva, ko je tudi nimni zasvetila zvezda drugačnega življenja, se povprašujemo: čemu bo delavec tisti svobodni čas, ki si ga je priboril z mukepolnim naporom? Nič ne služi, da ga bo posvečal sebi in svojem ter da bo svoje duševne darove — te dostojne zakopane za kladu — tudi on pokopal na žrtvenik vseljnega človečanstva.

Na zatonu so tisti časi, ko je bil delavec le nema žival, ki jo gospodar vprega, kadar se mu izlublja in je pokladi — v jasli! Tisti, ki tako sodijo, pozabljajo tistege svetega čuta, ki ga je stvarnik vsadil v vsako živo bitje, tembolj pa človeku: bola samobramba.

Pozabljajo, da to bitje — človek ima še nekaj dragocenejšega, nego je telesni mehanizem; pozabljajo, da ta mehanizem vodi neka višja sila, ki se je pa delavec ni zavedal — svoje moči. Ni se zavedal svojega dostojanstva, svoje velike misli, ki mu je bila poverjena tisti trenotek, ko mu je bila poverjena tisti trenotek, ko mu je bila poverjena iskra življenja. Ni se zavedal svoje duševne sile, ni poznal samega sebe. Duševno življenje njegovo je zginjalo tema.

Pri tej morala ta strašna vojna z vsemi grozotami, da se je tudi delavec vzdramil iz mučnega sna. Zasvetila je luč in on si je mel oči, ker ga je opančala. Zadrženo je gledal okrog sebe ter se zgražal nad samim seboj, nad svojimi dejanji. Videl je, da je dete, neumno dete, ki se slepo pokori vsemu, kar mu velevali. In pelagosa se je začel sramovati samega sebe. Izpoznavati je jel, da mora delati tudi s svojo in ne samo z glavo drugih. To ga je vzdramilo. Vzdramilo je v njem smisel za tisto veličanstvo, ki ga dviga nad navadne stvari.

Božanstvo njegovo — duša njegova je premagala nizke strasti in podle nagone. Prešinilo je njegova otrpela čustva. Otopele oči so se odprle, gleda svet okoli sebe s svojimi očmi. To je njegovo vstajenje, njegova Velika noč!

Duša je vstala in zahtevala svoje pravice. Voditeljica in gospodarka je postala pohotnemu blacu — telesu. Le tako bo možno nadgraditi zlo, ki je provzročilo človeštva toliko gorja in ki se ne sme povrniti nikdar več! — Ta vzneta duša hoče živeti. Da pa bo mogla, jej treba duševne hrane. Za pridobivanje take hrane treba časa.

Razumetelvi sedaj, zakaj se delavec bori za 8-urno delavni čas? Ker je prihajal domov utrujen in izmučen, ni mogel posvečati nič časa svojim duševnim potrebam, vzgoji svojih otročičev. Delavec ne ljubi svoje žene in svoje dece manj globoko in nežno, nego ljudje drugih slojev. Ali doslej je bil mogel posvečati le delo svojih rok, ne pa svojih duševnih zmognosti. Odslej se bo delavec res moč svojih žene, res oče svojih otrok: hranitelj in vzgojitelj! In kar mu preostalo časa, ga bo — moralno osvobodil in duševno prosvetljen — posvečal snovanju skupnega človeštva.

Porečete: to je slavospev proletariatu, ki more podizati mršno prosto slovo. Slavospev je, ali daleč je od mene misel, da bi hotela proglašati nasilen prevrat, vžigati plamen, ki naj bi ogrožal vso družbo, kolikor je ne pripada nedelavskemu sloju. Saj so tudi nedelavski sloji — delavni sloji, torej tudi delavci! Če ti ne morejo v svojem življenju izhajati brez delavca, pa tudi za tega poslednjega ni sreče brez njih. Saj so vsi člani človeške družbe navezani drug na drugega kakor členi verige. Če odleti en član, je veriga pretrgana. Zahtevam za proletarijat le gospodarske in socialne pravičnosti v smislu resnice, da smo vsi ljudje. Kdor dela imej svoj pošten delež na dohodku, ki ga prinaša delo!

Tudi nisem slepa za hibe, na katerih se obiluje proletarijat. Da se bodo te odpravljale — to je naloga vzgoje, pouka. V to naj bodo tisti, ki so poklicani, porabljeni svobodni čas delavca. Ali hibe, ki jih ima človek na sebi, mu ne odjemljejo pravice človeka. Hibe naj izginejo, pravica ostani! Tudi ne bi hotela, da bi mislili, da hočem delavcu popolnoma zagraditi poti — v gostilno. Živja naj tudi on, ali pametno, zmerno in ob pravem času! In sestanki v krčmi naj ne služijo samo telesu, ampak tudi duševnemu razvedrilo in medsebojnemu pouku. V socialni in gospodarski pravičnosti je sreča človeštva! Kremenova.

## Domače vesti.

Izjava. Priobčevanje razprave pod naslovom »Ene prekinjam iz razlogov, ki jih danes nočem navedati tu, o katerih pa bo govora posebej. Naglašam pa, da prekinjam proti svoji volji, v nasprotju s svojim naziranjem.

Priznavam pa tudi, da nerad prekinjam priobčevanje te razprave — čemu bi tajil to? — tudi iz razloga vsakdanje potrebe uredništva lista s tako skromnimi razmerami, da se jim ne bi mogel protiviti tudi najidealnejši žurnalist. Nevedno se je govorilo: Glejte, da prebrodimo ta težki čas tako ali tako! Sedaj pa mi nalagajo — klavzuro. Pa ne — to naglašam — od strani ki sem jim podrejen. Uklanjam se; ne odgovorjem se pa svojem naziranju in — svoji volji! M. C. — t. — t.

Zapreti je dal civilni komisar nadležne nastopne obrti: prodajo zelenjave Girolamo Vacon na trgu.

Venezia št. 4; Presilnovo gostilno v Bazovici; mešnico Emilija Michelli v ulici Lazzaretto vecchio št. 43; pogrebno podjetje Zimolo na Corsu V. E., prodajo cvetlic Martina Germana v ulici Ponterosso št. 3, in zalogo petroleja Karla Brunelli, v ulici S. Michele št. 18. Te odredbe so posledica priloge finančne oblasti.

Aprov. komisija. V četrtek, dne 1. majnika, bodo prodajalne aprovizacijske komisije ves dan zaprte. Za četrtek določeni odjemalci lahko dobijo svoj odmerek danes (v sredo) ali pa v petek.

Izplačevanje pokojnin za mesec majnik 1919. Pokojnine, vzgovalni prispevki, miloščine, podpore in podobno se bodo izplačevale za mesec majnik v Trstu bivačim osebam, ki spadajo na okupirano ozemlje, ali so tam rojene ter osebam, ki so brezdomni Italijanski narodnosti; za izplačevanje sta določena 2 turnusi: civilne zadeve 8. majnika, a vojaške začne od 12.—16. majnika. Normalne pokojnine se bodo izplačevale po ključu: lira za krono. Draginskih doklade in četrtletni prispevki se bodo izplačevali po 40% izenačbi. — A. Civilne pokojnine: V četrtek, 1. majnika 1919 za črke A—C, v petek za črke D—G, v soboto za črke H—L, v ponedeljek M—O, v torek za črke P—R, v sredo za črke S—T, v četrtek za črke U—Z. — B. Vojške pokojnine in podpore: v ponedeljek (12. majnika 1919) za črke A—E, v torek P—L, v sredo za črke K—M, v četrtek za črke N—R, v petek za črke S—Z. Likvidacija se vrši v pokojniškem oddelku (trg Evangejske cerkve št. 2 III., vrata 131. Poborniki morajo biti opremljeni z ozirom na dotične slučaje s službenimi življenjskimi izkazi, s potrdilom o bivališču, o trajanju vdovstva ali, če gre za vzgovalne prispevke in miloščine, tudi s potrdilom, da so dotični prosilci brez vsakih denarnih sredstev. Razen tega se mora dokazati pravica na izplačilo (pokojniški dekret itd.). Na deželni se bodo omenjena izplačila vršila v davčnih uradih.

Majniški shod priredil jugoslovanska socialno-demokratska stranka v Trstu na dan prvega maja ob 10 popoldne na trgu ulice Vittorino da Felice poleg trga Donatoni. Govoril bo Ivan Regent, o pomenu letošnjega prvega majnika. Slovensko čelstvo in slovensko občinstvo sploh je vabljeno, da se udeleži manifestacije v velikem številu. Za odbor: I. Regent.

Slovensko gledališče. Danes, v sredo, dne 30. t. m. je premijera Anton Funtkove drame v treh dejanjih »Tekma«. Je to tretje delo in sedma predstava v ciklu izvršnih slovenskih dram. Pripravljeni smo, da bo naše občinstvo, ki je pokazalo dosegal že toliko razumevanja in razumevanja naših izvršnih dramatičnih del, tudi danes napolnilo gledališče. O dramatični sprejemo v zvezi z natančnejše pač najboljšo, če ponovimo uvodne besede, ki jih je napisal avtor sam: »Ko se je uprizorila »Tekma« v Ljubljani in potem v Zagrebu, so se pojavila v ocenah mnenja, ki so jih podpirala razne tendence. Zlasti so nekateri v časih v drami, bolj med »mladimi« in »starimi«, celo (v Zagrebu) med »mladi« in »starimi« stroju na — Kranjskem! Največ so bile temu mnenju povod gledališke bežnje, ki jih je pred uprizoritvijo pričevalo dnevno časopisje. To mnenje tukaj popravljamo. »Tekma« hoče samo pokazati, kako umetnika — bodisi te ali druge stroke — ubija brezznačajna čustvenost. Po svetu hodi dokaj Lesovinov — ljudi, ki ne morejo trpeti drugih poleg sebe ali celo nad seboj, ljudi, ki ti ne odpuste nikoli, ako se je rahlo dotakneš njih slave, zlasti ne, če jim že potoma tvojna sila. Taki Lesovini se vznemirjajo do skrajnosti v bojazni za svoj ugled; neugodna sočba se jim zadržuje v duhu, toda srd in užaljenost zaklepa vase in potem jim ne razbija samo duha, nego tudi telo, dokler ne pride neizogibna katastrofa. — »Tekma« nam je potemtakem smatrala za tragično čustvenost. — Občinstvo se prosi, da pride dosti zgodaj k predstavi in zavzame takoj po tretjem znamenju svoje prostore. Opozorimo na to, da se z današnjim dnevom ne bo jemal več ozir na one, ki se ob uri pričetka mudre pri blagajni, ker se na ta način zavleče pričetek predstave, kar je za one, ki so točno na svojih prostori, mučno. Predstava se itak zavleče, če radi neopravičljivega kulturnega aparata, in občinstvo se prosi, da ne poskuša s poslanjem izjaviti pričetek novega delavca, ker je takšno početje čisto brezplodno. Za zavese se stori vse in se dela z mrzlično naglico, da bi se mogla ista čim preje razgrniti — toda prej ko ni vse pripravljeno, ni mogoče pričeti. — Pripravljajo se »Rokovnjači« in I. Cankarjevo delo »V dolini šent-Jorjanske«.

Tržaška ženska podružnica CMD priredi v soboto 3. maja ob 5 pop. v veliki dvorani Narodnega doma otroško predstavo. Uprizorila se bo J. Ribičeva priljubljena igra s petjem »V kraljestvu palčkov«, pod vodstvom gospoda prislatelja. Pevske točke spremlja orkester, ki ga vodi sam skladatelj, gospod Grbec. Ta igra se je uprizorila že pred leti z velikim uspehom v Trstu in v Ljubljani. Pridite vsi mali in veliki, včeti bodete razum palčkov tudi vile in zvedeli bodele, kaj je na svetu največji zaklad! Vstopnice so v predprodaji v veži Narodnega doma.

Skupina »Viktor Parma« naznanja svojim članom, da se danes vrši godbena vaja; prosimo, da se člani polnoštevilno udeležijo. Obenem opozarjamo g. odbornike na sejo, ki se bo vršila v nedeljo, 4. maja, v mali sobi Konsumnega društva »Jadrane« ob 3 popoldne, radi prihodnega občnega zbora. Odbor se zahvaljuje gosp. J. Sornu za brezplačno prepuščenje prostorov za vaje, ter gosp. N. N. iz Skednje za podarjeni znesek 10 kron. Na zabavnem večeru je nabral gosp. N. N. 12 kron, učenec 10 kron in gosp. M. Poropat 9 lir. — Odbor.

Svetovnjakovo gospodarsko društvo »Narodni dom« pozivlja vse člane, zadržnike, ki so vplačali deleže, da dvignejo proti izročitvi interinim potrdil svoje deleže pri Trgovskoobrtni zadrugi ul. sv. Frančiška št. 20. II.

Mestna zastavljavnica. V sredo, dne 30. t. m. se bodo predpoldne prodajale razne že zapadle, v oktobru 1918 prevzete dragocenosti ser. 143 od št. 108.501 do št. 110.900.

Promet v pristanišču. Pripluli: »S. Marco III.« iz Benetk; odpluli: »B. Bruck«; »Naprijed« na Krk; »Locke Postoria« v Newyork.

Huda babnica. Včeraj je prišla na rešilno postajo Marija Nofer in si dala obvezati rano na levi roki. Rana jo je neka huda babnica.

Mačka jo je ugriznila. Včeraj je prišla na zdravniško postajo neka Josipa Schillan s krvavo česno roko: ugriznila jo je mačka.

Porod na ulici. Včeraj ob 230 pop. so poklicali rešilno postajo v ulico Cavanna. Prihitiel je zdravnik, ki je našel Margerito Krizman, 25 let staro, in pri njej nežnega otroka, ki je ravno prišel na ta bel svet in s svojim jokom primamili veliko število radovednega ljudstva, posebno ženskega. Zdravnik je dal prepeljati v bolnišnico mater in hčer.

Književnost in umetnost. STANO KOSOVEL: K FUNKTOVI »TEKMI«.

Nisem si točno na jasnem, za kakšen pisateljski izraz naj smatram Funtkovo »Tekmo«. Gledé na starostno dobo nenejga avtorja bi lahko sklepali, da je »Tekma« sinteza Funtkovega dela na beletrističnem polju. Ali ta sodba ne utegne biti konovellavna. Kajti Funtek je pisal pod Gregorčičevim vplivom lirčne verzje, in ni v njih ustvaril

nčesar, o čemur bi se dalo reči, da je pomembno. V epini pesmi mu je vzoroval Aškerc, in tam je imel Funtek več uspeha; najobširnejše se je oddolžil pripovednemu pesništvu z »Godcem«, ki ga je osnoval na narodni pripovedki o Vrbskem jezeru. Toda tudi v tej smeri ni Funtek vzdržal. V prozi je napisal »Lučič«; pečal se je s prevodi, prestavil Baumbachovoga »Zlatoroga«, Goethejeva »Fausta« in iz Shakerpearaja poslovenil »Kralja Lira«. Tež zmes je koncem koncev sledila »Tekma«, kateri so oporekali in pritrjevali.

Kdor presoja Funtkovo pisateljevanje s tega stališča, vidi, da je hirski in epski pesnik, prozaik, prevajalec in dramatik v svojem snovanju in delu čisto menjavjal smeri; in temu bi se nihče ne čudil, če ne bi znaš, da ni Funtek več mlad. Toda baš ta starost je Funtkov hie Rhočec, hie salta! Mož je plaval iz struje v strujo. In mislim, da ni pretežno uganiti zakaj. Bržkone je spoznal, da ne more postati novotarec ni v hirski, ni v epiki; ostal je povsod povprečen literaren producent, sicer ne povsod baš najslabši, toda vendarle povsod epigon. Jaz menim, da je tudi »Tekma« čisto logična posledica njegovih prejšnjih slovesnih proizvodov, toda, če obenem zaključimo njegovo literarno delo, ne morem prerokovati; zakaj Funtek je še živ, in od živih ljudi se je nadejati še različnih stvari.

Edino, kar te pri Funtku nekoliko vrže iz sedla, je njegov slog. Ob njem bi utegnili povprečni pozabiti marsikaj in dejati: to pa je pesnik! Ali v tem tiči zmoza. Funtkovemu slogu manka Funtkove ideje. (Michelangelova moč ni izhajala samo iz oblike, v kateri nam je umotvoril podaj; v njih je prvotna ideja, in forme se poslužuje samo zato, da svojo originalno idejo konkretno predoča.) Toda vzlic vsem tem Funtkovim nedostatom ni »Tekma« brez vrednosti.

Podlaga precej vsakdanja: kibar Vlado Danej, bivši učencec ravnatelja umetniške akademije Andreja Lesovina, doseže z razstavljenim kipom prvo nagrado, s čemur porine svojega nekdanjega učitelja s piedestala umetniške slave v ozadje na tla. Toda Lesovin je sebičen človek, ki misli, da je slava na svetu le zanj, in se čuti po tem udarcu takoj omanjena, da hoče z Danejem tekmovali — ne za čast, pač pa za izgubljeno čast. In v tej tekmi se pokaže Lesovinu resnica, ki je obenem tragika njegovega življenja: podlegel je. S tem je izgubilo zanj življenje vsako ceno. »Danej« zdaj sem poražen. Čudna zavest. Ali naj se ji privadim?

Ne, privaditi se ji ne more. Zato je smrt edini stvaren zaključek patološkega procesa, ki se je v Lesovinu odigral.

Nočem raziskovati, v koliko bi se dalo značalem oporekati z ozirom na resnično življenje. Zapišem pa svoj, (ne vem, če subjektiven) občutek, da mi je v drami najbolj simpatičen prikazen profesor Grušč. On je cel človek v življenju. »Jaz stojim (zemlji) pri tleh, da sem ji bliže. Osnutki smo iz veliko tla, pa nekoliko duha.« itd. V njegovem realnem naziranju izvenjava tudi drama z besedami: »Zemlja ga je potegnila nase«.

Ob »Tekmi« se ne dá govoriti o Sofokleu in Evripidu, o realnem življenju, kakršno je, in o etičnem momentu, ki mu daje veljavo. Zaključujem nakratko: Funtek je napisal srednjeverstno dramo, ki se dá — z nekaterimi izjemami — vzporediti z življenjem; Skrbineš nam jo uprizoni kot pripek v slovenskemu ciklu, in Lesovini bodo dihovali: Mladina ima res prednost pred nami, ker ima pot pred seboj.

## Borzna poročila.

Trst, dne 29. aprila 1919.

Ob popolnoma mirni borzi vzdržane cene. Tendence rezervirane.

### Tečaj:

|                                         |           |
|-----------------------------------------|-----------|
| Cosulich (Anstroamericana)              | 870—890   |
| Geolm b                                 | 220—230   |
| Navigazione Libera Trieste              | 2025—2125 |
| L. ssin                                 | 210—2220  |
| Trpovciov                               | 770—795   |
| M. rino ch                              | 60—610    |
| P. enuda                                | 790—805   |
| loyd                                    | 1500—1600 |
| Oreonia                                 | 615—640   |
| Dalmatia (par. dr.)                     | 345—410   |
| Assicurazioni Generali                  | 1690—1730 |
| Ranione dristica                        | 3520—3600 |
| Čistilnica petro eja (Raf. olii miner.) | 2000—2100 |
| Čistilnica riza (čistilna di. iso)      | 460—480   |
| Tržaška tvornica olja (Oleif. Trieste)  | 625—670   |
| Amel a                                  | 485—525   |
| Lavjed. Inici v Tržicu (Cant. Monfal.)  | 375—385   |
| Cement Spal to                          | 40—420    |
| Dalmacija                               | 340—371   |
| Krka                                    | 375—390   |
| Tramway                                 | 255—263   |

## Poslano\*)

### SVARILLO.

Po Skednji se splošno obrekljivo govori, da sem jaz nekaterim naprtil hišno preiskavo ali internačijo. Vsed tega izjavim naslednje:

Take govorice so krive in brez podlage. Kdor misli, da bi me mogel čez takega obdolžiti, naj se oglasi javno in naj naznanja slučaj oblasti. Vstavi hočem brezpodvodna obrekovanja, zato bom prijavil kazenskemu sodišču tudi tiste osebe, ki pripovedujejo, kar so slišale od obrekovalcev, in s tem blatijo mojo čast, če ne prenehajo s takšnimi govoricami.

SKEDENJ, dne 28. IV. 1919.

LUCIJAN FURLAN.

\*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu velevala zakon.

## MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojba 1 L. 1.— Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina 1 L. 2.—

Krojaškega delavca ali delavko in učenke išče k ojačnica Boštjan Garbn v Trstu, ul. Pindemonte 6 (podlajšek ul. Chioz a) 3622

Kaprodaj ste 2 kralji s teletom najb ljše pesme; vaka ima po 15 l mle a. Na ogled ste pri Sv. M. Magdaleni Sp. Piano 8 Anna 64, poststvo Anzič 3620

Damska svilen oboka, nova, plava, se prodaja za 10 L. Ul. Nicolò Machiavelli 19, I. des o, od 1—3. 3621

Čevljarnica z vso pri ravo se prodaja radi bolezn. Ul. Massimo d'Azeglin 1. 3617

Urad sprejema popravila tr vseh vrst; delo, točno, cene zmerne. Velkavrh, ul. Tigor 101 I. 3657

Citire velike, skoraj nove, pr. dam Cena po dogovoru. Ul. Valdivrivo st. 29, II. levo. (3603)

Prodaja se trgovina jestvin z dekret m po dogovoru. Naslov pove las. oidelek Edinost. 3619

Kupujem v r. e. Ul. Solitario 9, Margon. 3616

Plesna vaja v bivši soko ovi dvorani (Nar. dom), ki se je imela vršiti danes, se vrši jutri, dne 1. maja. Z č. tek ob 8 zveč r. — V soboto, dne 3. maja, se priredi plesni venček; začetek ob 9 zvečer. Vo itej.

Korespondenta v ščega s'ov nskega in italijanskega jezika išče Žnidaršič & Valentič, tovarna es en n v hirski Bisirici. P 106

Drva, hlode in gredo (trame) kupuje Anton Žnidaršič, hirs a Bistrica. P 106

Žveplo I. vrs e prodaja po nizki ceni, trvdka Gastone Dollin. r, Trst, ul. G Ist 16. 3619

ZLATARNICA G. PINO, TRST se nahaja na k. o. ul. št. 13 (bivša zlatarnica G. Z. KOVITZ & Figli.) Velika izbira srebrnih in zlatih ul. uh. ov, ver. ic itd.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da se odpre dne 1. maja

Gostilna Spangar v Burkovljah ulica Bonafata 66 (bivša Anasipoli).

Točilo se bo razovrstno viao in preskrbljeno bo z dobro kuhinjo. Priporoča se za obilen obisk

F. SPANGER.

ZOBOZDRAVNIK

D. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop. Brezplačno izdiranje zob, plic. iranje in umetni zobje.

Fotografski atelje Daguerre

Trst, Corso št. 39. Razporedje v plati m. Specialista: slike v barvah, otoschizi. Gabinet, vili, povenanja, n. produkcije vsakevrste. Ele. utr. razsvetljava.

JOSIP STRUCKEL

Trst, vogal Via Nuova-S. Caterina. Velika izbira vsakovrstnega blaga za moške in ženske. Baga za suknje, žamet, ba hant, sile, otamin ter raznih predmetov za okras obl. k. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

ZOBOTEHNIŠKI ATELJE

ARTURO COEN in VITTORIO TRAMARINI

zobotehnika v Trstu, ul. S. Giovanni št. 14, I. nadst. Ordinirata od 9-1 in 3-6 pop.

2 ALOGA UR IN ZLATANINE ...

na veliko izbero se vdobi pri A. POVH v Trstu

TRG BARRIERA VECCHIA ŠTV. 3.

Dr. O. MORPURGO

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioacchino Rossini 17, vogal ul. delle Poste. Izdiranje zobov brez bočin :: PLOMBIRANJA :: UMETNI ZOBJE.

! Skoraj zastoni !

Vino po 2 Lire. Žganje, rum, konjak, janež 50 stopinj po 8 L. Špirit 96 stopinj po 16 Lir.

Trvdka APOLLONIO, Trst, ul. Amalia št. 10.

UMETNI ZOBJE

z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki

VILJAM TUSCHER konsaljonant ZOBOTEHNIK

TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 13, II. Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

Restavraciji !

Gostilničarji !

Krčmarji !

PIVO ! PIVO ! PIVO !

prispelo v zalogo MODOTTI & SESLIN

Trst — ulica S. Maurizio št. 7. Telefon 30-32.

PAVEL PESTOTNIK

— Projač —

se priporoča slav. e. u občinstvu za novo delo in popravilo.

Trst, ulica Gatteri št. 38, II. nadstr.

Javen ples

se vrši v Zgoniku dne 1. maja v zelenem gozdiču.

K obilni udeležbi vabi MLADINA.

— Na debelo ! —

Kupuje in prodaja

APNO Živo in